

Anmeldelse af: Even Ruud (red) (2009) Musikk i psykisk helsearbeid med barn og unge Skriftserie fra Senter for musikk og helse, NMH-publikasjoner 2009:5

Britta Frederiksen (henvendelse: brif@regionsjaelland.dk)

Bogen slår tonen an i forordet af Unni Tanum Johns ved at fremhæve to vigtige forhold, som er gennemgående for den musikterapeutiske tilgang og forståelse i de forskellige kapitler i bogen. Det ene er det ressourceorienterede fokus, som er fremtrædende i norsk musikterapi. Det andet er musikkens rolle i forhold til affektregulering og i den sammenhæng, at basis for terapeutisk ændring er nye følelsesmæssige erfaringer af at være i relation med en emotionelt tilgængelig og interesseret voksen, som bliver påvirket af barnets følelser og tanker. Johns understreger, at musikkens rolle i arbejdet med psykiske problematikker hænger nøje sammen med det syn, man har på psykisk helse.

Dette følges op i det næste kapitel af Erik Schei, hvor psykisk helse beskrives som andet og mere end fravær af sygdom. Schei skriver: "I dag kan vi med solid empirisk dækning slå fast af menneskets helse, helt ned i de "hårde" biologiske funktioner, er frugt af vores evne til at skabe menneskelige fællesskaber, hvor skønhed, sanselighed og samhørighed har gode kår." Begrebet psykisk helse opfatter jeg som tæt forbundet med forebyggelse. Psykisk helse-begrebet er flettet ind i mange af kapitlerne i bogen på en måde, som er meget inspirerende for danske læsere, der arbejder med mennesker, sundhed og sygdom, ikke mindst i en sparetid, hvor fremme af sundhed og forebyggelse

indenfor psykiatrien har meget trange kår i Danmark.

Derefter følger et par teoretisk velfunderede men samtidig let forståelige kapitler af Hans Petter Solli og Mette Kleive om brug af musikterapi til børn/unge, der pga. deres psykiske problemer er tilknyttet et psykiatrisk sygehus. Der lægges vægt på at beskrive de anvendte musikterapeutiske metoder. Kleiv's begreb "udtryksterapi" er interessant og det er også hendes fremhævelse af fællesstrækene mellem musik, leg og bevægelse og koblingen til udviklingen af sansemotoriske bevidsthed hos børn og unge. Gunn Karoline Fugle bidrager med en anekdotepreget case beskrivelse af, hvordan musikterapeuter kan være med til at skabe rammerne omkring samspil og komponering af musik og sange for børn og unge med adfærdsmæssige problemer i grupper. Hun beskriver nogle konkrete metoder til at skabe struktur, så deltagerne finder hvile og afspænding i gruppesammenhæng og dermed opnår ro så de kan udvikle sig. I forlængelse heraf kommer Grete Skarpeid og Maria Strand Skånlands bidrag meget relevant. De har begge undersøgt betydningen af musiklytning hos unge, og netop i hvor høj grad musik bruges af de unge i deres egenomsorg.

Grete Skarpeid beskriver i sit kapitel "Daglig musiklytning", hvor hun har undersøgt og

struktureret de unges brug af musik i forhold til relationer og følelser, hvordan de i deres dagligdag bruger musik som en følelsesstabilisator, der hjælper til at mærke, rumme og regulere følelser. En mere konkret beskrivelse af, hvordan denne viden kan bruges målrettet og aktivt i en terapeutisk proces, uddybes ikke – men under alle omstændigheder giver denne beskrivelse af de unges brug af musik en god forståelse for hvorfor musik er oplagt at bruge i en målrettet psykotераapeutisk kontekst. Skarpeid rejser et meget vigtigt spørgsmål i forhold til det ressourcerorienterede perspektiv i musikterapiarbejdet. At fokusere udelukkende på at fremhæve og understrege de unges ressourcer, vil måske kunne medføre en tilstand af "væren" i problemerne frem for at handle i forhold til problemerne? Men som Skarpeid pointerer, så peger det at gøre noget sammen, at lytte til noget vigtigt sammen, fremad mod handling og forandring. I udforskningen af, hvordan unge bruger musik, tages der udelukkende udgangspunkt i at undersøge pigers brug af musik. Forfatterne gør selv opmærksom på, at en undersøgelse af, hvordan drenge bruger musik f.eks. heavy metal til at bearbejde og have kontrol over stærke aggressive følelser, ville være meget relevant.

Et spændende bidrag til bogen er beskrivelsen af musikterapi brugt til at arbejde med samspilsproblemer i familierapi. Der gives konkrete eksempler på, hvordan musikterapi i tæt samarbejde med andre faggrupper kan spille en meget relevant rolle i forhold til det at udtrykke sig i en familie og gennem handling i musik at finde frem til nye måder at forstå hinanden på og spille sammen på.

Sidst men ikke mindst skal nævnes de sidste to kapitler i bogen, hvor musik som helsefremme gennem kulturarbejde er i fokus. Viggo Krüger indleder meget betegnende med et kinesisk ordsprog: "Gi en mann en fisk og han har mat for en dag. Lær en mann

at fiske og han har mat for resten af livet". Krüger lægger især vægt på hvordan musikterapeuter kan være med til at hjælpe børn og unge til selvhjælp, og beskriver hvordan musikterapeuten fungerer som den, der skaber rammerne og scenen, hvor børn og unge kan komme til udtryk og derigennem styrke og opbygge identitet. Kapitlet er et vigtigt bidrag i debatten om hvilke principper, der er vigtige for at støtte sårbare børn/unges udvikling mod at kunne tage vare på sig selv.

Bogens sidste kapitel skrevet af Vegar Storsve, Inger Anne Westby og Even Ruud. Det beskriver et projekt med brug af musikaktivitet blandt børn og unge, der vokser op i en palæstinensisk flygtningelejr. Musikpædagoger arbejder med at skabe rammer for musikudfoldelse som en del af at imødegå de udfordringer omkring selvfølelse og identitet, som børn, der vokser op i en flygtningelejr har, og i den forbindelse vigtigheden af at skabe håb. I kapitlet beskrives en spændende opdeling af gruppedeltagerne i forhold til deres tilhørsforhold til gruppen/fællesskabet. Opdelingen benævnes 'baner': perifer, indadgående, "insider", grænse og udadgående baner. Denne opdeling og beskrivelse finder jeg brugbar i musikterapeutisk arbejde med grupper, hvor det faktum at musikterapeuten opfatter alle i rummet som deltagere er meget vigtig. Også 'ham der "bare" sidder i et hjørne og lytter til musikken' er deltager.

Bogen leverer en række spændende beskrivelser af arbejdet med børn og unge, dels med fokus på dybe psykiske problematikker, dels mere generelt med fokus på at støtte børn og unges i deres opbygning af identitet og selvfølelse. Jeg synes bogen giver en række nye perspektiver og inspiration til, hvordan også danske musikterapeuter kan forstå deres rolle og funktion i musikterapeutisk arbejde med børn og unge.